

Сидоренко В.В. Багаторівнева циклічна модель професійно-особистісного зростання вчителя-словесника за кредитно-модульною системою організації навчання / В.В. Сидоренко // Післядипломна освіта в Україні. – К., 2010. – № 1. – С. 55-60.

УДК 378.14:811.161.2

Сидоренко Вікторія

БАГАТОРІВНЕВА ЦИКЛІЧНА МОДЕЛЬ ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

Неперервна освіта, перманентна освіта – освіта, що супроводжує людину протягом усього життя, її безперервний розвиток, розподілений на ряд послідовно зв'язаних етапів, на кожному з яких створюються передумови для переходу на новий, більш високий рівень розвитку.

Профессиональный образовательный словарь. – М.: Нова, 1999

Сидоренко Вікторія. Багаторівнева циклічна модель професійно-особистісного зростання вчителя-словесника за кредитно-модульною системою організації навчання.

Стаття продовжує цикл публікацій автора, присвячений організації професійно-фахового й індивідуально-особистісного зростання вчителя української мови та літератури на засадах кредитно-модульної системи. У науковій розвідці розроблено багаторівневу циклічну модель підвищення кваліфікації словесника протягом усього міжзатестаційного періоду, що поєднує модульні технології навчання та залікові освітні одиниці (кредити), обґрунтовано перспективи впровадження інноваційної системи в післядипломну педагогічну освіту.

Ключові слова: єдиний європейський освітній простір, кредитно-модульна система, неперервна освіта, міжзатестаційний цикл, індивідуальний освітній маршрут, заліковий кредит.

Сидоренко Вікторія. Многоуровневая циклическая модель профессионально-личностного роста учителя-словесника за кредитно-модульной системой организации обучения.

Статья продолжает цикл публикаций автора, посвященный организации профессионального и индивидуально-личностного роста учителя украинского языка и литературы на принципах кредитно-модульной системы. В научном исследовании разработана многоуровневая циклическая модель повышения квалификации словесника на протяжении всего межзатестационного периода, которая объединяет модульные технологии обучения и зачетные образовательные единицы (кредиты), обосновано перспективы внедрения инновационной системы в последипломное педагогическое образование.

Ключевые слова: единое европейское образовательное пространство, кредитно-модульная система, непрерывное образование, межзатестационный период, индивидуальный образовательный маршрут, зачетный кредит.

Постановка проблеми. В умовах динамічного становлення інформаційного суспільства, поширення загальноосвітніх тенденцій реалізації неперервної освіти, організації діяльності вищої школи за Болонською декларацією, переходу від масово-репродуктивних форм і методів навчання до індивідуально-творчих актуальною постає проблема якісного оновлення системи післядипломної освіти та її найвагомішої складової – системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Від організації діяльності даної системи, життєвої позиції і професійної компетентності педагогічних працівників залежить загальний рівень розвитку і життєздатність молодого покоління держави.

Основою для забезпечення неперервності й максимальної індивідуалізації навчання, інтеграції професійного й особистісного в діяльності вчителя (знання, вміння, поведінка, мотивація, особистісні якості тощо) стає розробка і впровадження інноваційної кредитно-модульної системи у підвищення кваліфікації педагогічних працівників як перспективної і обов'язкової умови входження України в єдиний європейський освітній простір, як інноваційного шляху для забезпечення мобільності й конкурентноспроможності педагога. Кредитно-модульна система підвищення кваліфікації уможлиблює розвиток європейських тенденцій в освіті, переорієнтовує суб'єктів із процесу на результат навчання та рельєфно вирізняється з-поміж традиційних форм організації процесу певними перспективами. Це інноваційна система науково обґрунтованих андрагогічними принципами навчання дій, здійснення яких гарантує досягнення мети і завдань організації неперервного навчання, освіти протягом життя.

Впровадження кредитно-модульної системи у підвищення кваліфікації вчителів-словесників зумовлює перехід на **особистісно зорієнтовану освітню парадигму, спрямовує на педагогіку співробітництва, тактовності й толерантності**, перетворення слухача з репродуктивного об'єкта на суб'єкт освітньої діяльності, призводить до зміни філософії навчання і викладання [6, с. 311-312; 7, с. 241]. Слухач-словесник набуває ролі активного учасника всіх етапів міжатастаційного періоду, розвивається та вдосконалюється за індивідуальною програмою професійного зростання. Безперервне підвищення кваліфікації вчителя української мови та літератури спрямоване не тільки на систематичне збагачення та оновлення наявної суми знань і умінь, послідовне вдосконалення професійних якостей, а й на всебічний розвиток особистості, її особистісно-культурологічних характеристик, збагачення індивідуальних освітніх і духовних потреб тощо. Для вчителя-словесника курсова підготовка стає не лише однією з обов'язкових умов атестації, а передусім творчою сходиною для самотворення й самовдосконалення, повнішої самореалізації в процесі професійної діяльності, підвищення особистісного й інтелектуального потенціалу.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Організація неперервного професійно-особистісного зростання вчителя української мови та літератури передбачає створення цілісної системи, в основу якої має бути покладено **складну (багатовимірну, багаторівневу, циклічну, фазову, багатокомпонентну) модель** розвитку інформаційної, діяльнійної, креативної та розвивальної функцій педагога не лише протягом короткострокових навчальних курсів, а впродовж усього життя. Значущість впровадження інноваційної моделі за кредитно-модульною системою на *освітньому (академічному) рівні* для здобуття першої базової (освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр») і повної вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр») вияскравлюють В.В. Грубінко, І.І. Бабин, О. Джура, В.Г. Журавський, Т.П. Сорока, О.М. Спирін та ін. На *післядипломному (кваліфікаційному) етапі* розробку й наукове обґрунтування впровадження моделі на засадах кредитно-модульної системи організації навчання, опис її складових здійснюють Л.І. Даниленко [2], Н. Клокар [4], С.П. Миронова, В.В. Олійник, Г.Н. Позументова, Л.Г. Чернікова тощо. У системі вищої освіти України відповідно до вимог Болонської декларації щодо створення Європейського простору вищої освіти відбувається поступовий перехід на триступеневу (трициклову) структуру навчання (*бакалавр-магістр-доктор філософії*, що за терміном навчання відповідно дорівнює 3+2+3), у якій основні цикли є міжнародно еквівалентними. Перший цикл, **початковий або бакалаврський** (undergraduate), триває не менше трьох-чотирьох років і дає змогу отримати ступінь бакалавра; нормативна кількість залікових одиниць на один навчальний рік становить 60 кредитів, за весь етап навчання дорівнює 180-240 кредитам ECTS. Кваліфікація першого циклу присвоюється студентам, які продемонстрували знання та компетенції за напрямом підготовки на рівні сучасних досягнень, можуть застосовувати отримані знання і компетенції на професійному рівні, розвинули компетенції, достатні для доведення, обґрунтування і вирішення питань за напрямом підготовки, сформували навички самостійно вчитися і под. Другий цикл, **завершальний чи магістерський** (graduate), охоплює не менше двохрічного терміну й уможливорює отримання

ступеня магістра за накопичення 60-120 кредитів ECTS. Кваліфікація другого циклу присвоюється студентам, які продемонстрували розширені й поглиблені знання та розуміння явищ і процесів, здобутих під час підготовки на попередньому циклі, створюють основу для розвитку власних ідей, зокрема для дослідницької діяльності, уміють вирішувати проблеми в новій ситуації в ширшому або багатогалузевому контексті, здатні інтегрувати знання і вирішувати складні питання тощо. Після закінчення повного курсу вищої освіти за допомогою аспірантури здобувається ступінь доктора наук (доктора філософії (PhD), навчання триватиме не менше трьох років і зорієнтовує на комплексне розуміння наряду підготовки й майстерне володіння навичками та методикою дослідницької діяльності, оцінку й синтез нових складних ідей, втілення в академічному і професійному контекстах технологічних, суспільних і культурних досягнень інформаційного суспільства й под. Проте академічний ступінь, на думку Ю.Ф. Зінківського й Г.О. Мірських [2, с. 78], після закінчення вищого навчального закладу стає поняттям статичним, незмінним, неадекватним через деякий час знанням, умінням, культурному та інтелектуальному рівню спеціаліста. **Кваліфікація і професійна компетентність суб'єкта формуються саме на післядипломному етапі**, залежать від уміння завдяки мобілізованим достатнім знанням, навичкам і професійним здібностям творчо та якісно виконувати стандартизовані виробничі завдання, організувати власне професійно-особистісне зростання, забезпечувати високий рівень самоорганізації професійної діяльності відповідно до інноваційних викликів суспільства. Таким чином, **процес неперервної освіти має охоплює базову і післядипломну освіту в їх нерозривній єдності**. За функціонування такої системи першочерговим завданням для післядипломної педагогічної освіти постає розробка і впровадження інноваційної моделі підвищення кваліфікації на засадах кредитно-модульної системи, яка забезпечуватиме неперервний розвиток і вдосконалення спеціаліста не один раз на п'ять років під час курсової підготовки, а протягом усього життя. Н. Клокар [4, с. 23] наголошує на створенні андрагогічної моделі

підвищення кваліфікації на засадах диференційованого підходу, що задовольнить потреби педагогічних працівників різних спеціальностей і категорій.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Вивчення різних підходів інститутів післядипломної педагогічної освіти до розробки й впровадження інноваційної моделі підвищення кваліфікації на засадах кредитно-модульної системи, пошук варіантів її створення з урахуванням викликів освіти й суспільства, запитів і потреб учителів вияскравлює неоднозначне тлумачення багатьох аспектів щодо розв'язання проблеми неперервності освіти педагогічних кадрів. Серед цілого спектру дискусійних і неопрацьованих питань виділяємо відсутність єдиної науково-обґрунтованої моделі підвищення кваліфікації педагогічних працівників на засадах кредитно-модульної системи, науково-методичного забезпечення навчального процесу з урахуванням єврокредитів, зокрема організації пролонгованого післякурсного періоду на підставі поєднання модульних технологій навчання і залікових одиниць, нових модульних багатоваріантних навчальних програм професійно-особистісного розвитку фахівців моделі координування структур, що задіяні на всіх етапах тощо. Малодосліджені питання спонукають до подальших пошуків у цьому напрямі, вимагають виваженого дослідження, узагальнення і апробації результатів. Це й визначає **актуальність теми, мети і завдань, окреслених даним дослідженням.**

Мета статті полягає в розробці моделі професійно-фахового й індивідуально-особистісного зростання вчителя української мови та літератури на засадах кредитно-модульної системи організації навчання для забезпечення мобільності й конкурентноспроможності педагога, якісної неперервної освіти в умовах створення єдиного європейського освітнього простору.

Відповідно до поставленої мети зреалізовано **основні завдання наукової розвідки:** 1) подано тлумачення кредитно-модульної системи організації навчання вчителів-словесників; 2) визначено перспективи впровадження багаторівневої циклічної моделі професійно-особистісного зростання вчителя української мови та літератури на засадах кредитно-модульної системи; 3) виділено етапи (формати) підвищення кваліфікації вчителя-словесника за

циклічною моделлю організації навчання на засадах кредитно-модульної системи; 4) з'ясовано мету і завдання кожного з етапів міжтестастійного циклу, зміст і функції, форми і методи, засоби і технології, діяльнісний аспект суб'єктів пролонгованої інноваційної системи; 5) розвинуто установки словесників до акме-орієнтованого неперервного самотворення, саморозвитку, самовдосконалення і самореалізації на всіх етапах міжтестастійного циклу, підвищення професійно-фахового й особистісного рівня протягом усього життя.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кредитно-модульну систему організації навчання вчителів-словесників розглядаємо як інноваційну систему підвищення кваліфікації на засадах андрагогічного й компетентнісно-зорієнтованого підходів, що є цілісною сукупністю освітніх засобів (форм, методів, способів і технологій організації та управління якістю освітнього процесу) із високим рівнем самостійної роботи вчителя на основі індивідуалізації і варіативності освітньої траєкторії протягом усього міжтестастійного циклу й передбачає планомірно-поетапне засвоєння функційних одиниць індивідуальних навчальних програм професійно-фахового й особистісного розвитку, відповідний облік обсягу і якості знань, умінь, установок у вигляді залікових освітніх одиниць (кредитів). Впровадження елементів кредитно-модульної системи у підвищення кваліфікації вчителя української мови та літератури **окреслює нові перспективи**. Інноваційна система дозволяє інтегрувати основні **методологічні підходи до організації неперервної педагогічної освіти** вчителя-словесника, зокрема **андрагогічний**, який визначає шляхи вдосконалення процесу здобуття знань, формування умінь, навичок, установок з урахуванням специфічних рис навчання дорослих; **діяльнісно-творчий**, що спрямовує самостійне творче конструювання процесу на основі цілепокладання, проектування, організації, контролю і рефлексивного аналізу на всіх етапах міжтестастійного періоду, формування творчого потенціалу, інноваційної позиції, внутрішньої пізнавальної мотивації фахівця, проактивності у пізнанні, діяльності, саморозвитку, збільшення науково-дослідницької складової, самореалізацію педагога в практичній площині; **аксіологічний** передбачає вибір учителем особистісно-значущої системи

самоорганізації та саморозвитку, індивідуального освітнього маршруту в результаті осмислення методологічних засад нової освітньої парадигми, урахування власної позитивно-гармонійної «Я-концепції», тобто педагогічних здібностей, якостей і потенційних можливостей, поведінкових моделей, ціннісних установок, освітньо-особистісних потреб і запитів тощо; **системний**, за якого навчання виступає не рекурентним, неусвідомленим процесом, а цілеспрямованою, скоординованою творчою діяльністю всіх суб'єктів (слухача, тьютора, учителя, адміністрації закладу), при цьому мета, завдання, зміст, технології, форми і методи, засоби навчання, усі етапи професійно-особистісного зростання педагога взаємопов'язані, зреалізують компетенцію освіти протягом життя; **компетентісно зорієнтований, особистісно-розвивальний та персонологізований** підходи до процесу навчання зумовлюють оптимізацію індивідуальної пізнавальної траєкторії кожного суб'єкта, забезпечення свободи свідомого вибору змісту, форм і шляхів підвищення кваліфікації, формування необхідних компетентностей для творчого вирішення життєвих і професійних завдань, ініціювання нових цілей і под. Розглядувані підходи забезпечать неперервність зростання вчителя за науково-дослідницькою, професіографічною та освітньо-персонологічною (особистісною) складовими [1, с. 62], здетермінують вдосконалення загальнокультурного, фахово-кваліфікаційного й функціонального компонентів професійної компетентності [5, с. 57-58].

Процес підвищення кваліфікації вчителя-словесника має ґрунтуватись на **багатовимірній циклічній моделі неперервного професійно-особистісного зростання за кредитно-модульною системою**, що є пролонгованою, складається з певної кількості міжкатестаційних періодів (циклів), кожен з яких створює відносно закінчене коло процесів, етапів розвитку вчителя протягом визначеного проміжку часу, уможливорює повнішу самореалізацію в професії та житті. Багатоциклічність навчання орієнтує вчителя-словесника на системний процес поповнення та оновлення професійно-особистісних знань, формування вмінь і навичок, стимулювання пізнавальної активності, творчих пошуків, отже, є запорукою свідомої мотивації фахівця до підвищення кваліфікації, неперервної

освіти педагога протягом усього життя. Під **циклічною моделлю професійно-особистісного зростання вчителя-словесника за кредитно-модульною системою** розуміємо логічно створену багаторівневу систему, яка відтворює характерні етапи підвищення кваліфікації педагога як цілісного міжтестастійного циклу, передає елементи, параметри навчання, координаційні зв'язки, визначає шляхи й способи організації навчального процесу, спрямовує діяльність учителя-словесника на кожному етапі тощо. Цей віртуальний зразок підвищення кваліфікації уможливить повнішу самореалізацію, самовдосконалення вчителя-словесника за індивідуальним освітнім маршрутом, зорієнтує на системний процес поповнення та оновлення знань, формування вмінь і навичок, стимулювання пізнавальної активності, творчий пошук, отже, є запорукою свідомої мотивації фахівця до професійно-особистісного зростання протягом усього життя. Безперечно, навчальний процес, представлений освітньою моделлю, виглядає рельєфніше, полегшує як теоретичний аналіз організації професійно-особистісного зростання на засадах кредитно-модульної системи, так і обґрунтування шляхів його вдосконалення. Під освітньою моделлю навчання слід розуміти, на думку Н. Клокар, систематизований комплекс основних закономірностей того, кого навчають, і того, хто навчає, у процесі навчання [4, с. 25]. Отже, модель дасть можливість чітко визначити мету, завдання, установки на кожному етапі професійного зростання, описати алгоритм діяльності педагога, скоординовану взаємодію певних ланок-підрозділів, що забезпечать особистісно зорієнтовану методичну підтримку вчителя-словесника й реалізацію необхідних форм роботи (пропедевтичної, контрольної-аналітичної, рефлексивної) тощо.

В основу багатовимірної циклічної моделі післядипломного підвищення кваліфікації вчителя-словесника покладено андрагогічну модель (цикл) навчання дорослих Курта Левіна і Девіда Колба. Процес навчання, на думку дослідників, ґрунтуючись на практиці й досвіді, включає чотири послідовні й взаємозв'язані стадії чи фази, режими отримання знань, як-от: 1) *конкретний досвід* (діяльність, практика), 2) *рефлексивне спостереження і роздуми*, 3) *абстрактна концептуалізація* через формування абстрактних концепцій і теоретичних

узагальнень і, насамкінець, 4) *активне експериментування*, тобто перевірка, випробовування результатів функціонування цих концепцій в нових умовах і ситуаціях. На **першому етапі** учасники використовують свій власний досвід або набувають його за допомогою спеціально організованої взаємодії під час навчальної діяльності, при цьому актуалізується професійний простір, формується мотивація, виділяється проблема, яка буде вивчатись протягом курсу, з'ясовуються попередні знання з того чи іншого питання; на **другому етапі рефлексивного спостереження** створюються умови для критичного спостереження, порівняння, аналізу набутого досвіду, за навчальних ситуацій відбувається розширення ціннісних і поведінкових компонентів; **третій етап абстрактної концептуалізації** полягає у співвідношенні власних висновків, розроблених на попередніх фазах, із науковими теоріями, відбувається виникнення унікальних знань, цінність яких полягає не в інформативності змісту, а творчому характері, в результаті формуються висновки, узагальнення, поглиблюється усвідомлення власних професійних можливостей; **четвертий етап – активне експериментування** – уможливорює перевірку сформульованих концепцій в нових умовах і ситуаціях. Наступний цикл знову розпочинається з практико-діяльній фази тощо. Отже, ефективна модель організації неперервної освіти педагога має **поєднувати практичну діяльність, досвід і самоосвіту**.

І.П. Цвелюх у розвідці «Підтримка професійних ініціатив педагога в процесі підвищення кваліфікації» [8] наголошує на тому, що короткотривалість курсової підготовки підвищення кваліфікації не дозволяє достатньою мірою гармонізувати внутрішнє стимулювання професійної активності й прояв продуктивної ініціативи в професійній діяльності педагога, тому виникає потреба у створенні спеціальних умов для актуалізації індивідуального потенціалу вчителя, його підтримки як суб'єкта професійного особистісного розвитку. що забезпечує ефективність саморозвитку й самореалізації вчителя та передбачає діагностичний, організаційний, освітній, практично-прикладний (реалізації) та корекційний етапи.

Таким чином, підвищення кваліфікації учителя української мови та літератури на засадах кредитно-модульної системи має розглядатись як

спеціально організований, неперервний, поетапно-циклічний, пролонгований процес, що складається з окремих етапів набуття і вдосконалення професійно-значущих характеристик. Виходячи з висвітлених ключових аспектів, кожен міжатастаційний цикл підвищення кваліфікації вчителя-словесника із впровадженням елементів кредитно-модульної системи організації навчального процесу включає **чотири** основні взаємопов'язані **етапи (формати)** (див. *Схема 1.2*), серед яких виділяємо пропедевтично-прогнозувальний, власне курсовий, післякурсний (міжкурсний) і рефлексивно-корекційний. Детальніше розглянемо змістове та функційне наповнення кожного з етапів для поступального розвитку всієї системи, визначимо мету, завдання, зміст, функції, форми і методи, засоби і технології, висвітлимо діяльнісний аспект суб'єктів пролонгованої системи організації навчання.

I. Пропедевтично-прогнозувальний етап передбачає виявлення вчителем української мови та літератури за допомогою «Пакета психолого-андрагогічних діагностик» власного особистісно-професійного рівня, запитів і установок до професійної діяльності, мотиваційного аспекту особистості, також умов професійної діяльності, науково-методичного забезпечення, ступеня володіння інформаційно-комунікаційними технологіями тощо. На основі результатів педагогічного діагностування плануються форми і зміст навчання, індивідуальний освітній маршрут учителя на кожному з етапів професійного зростання.

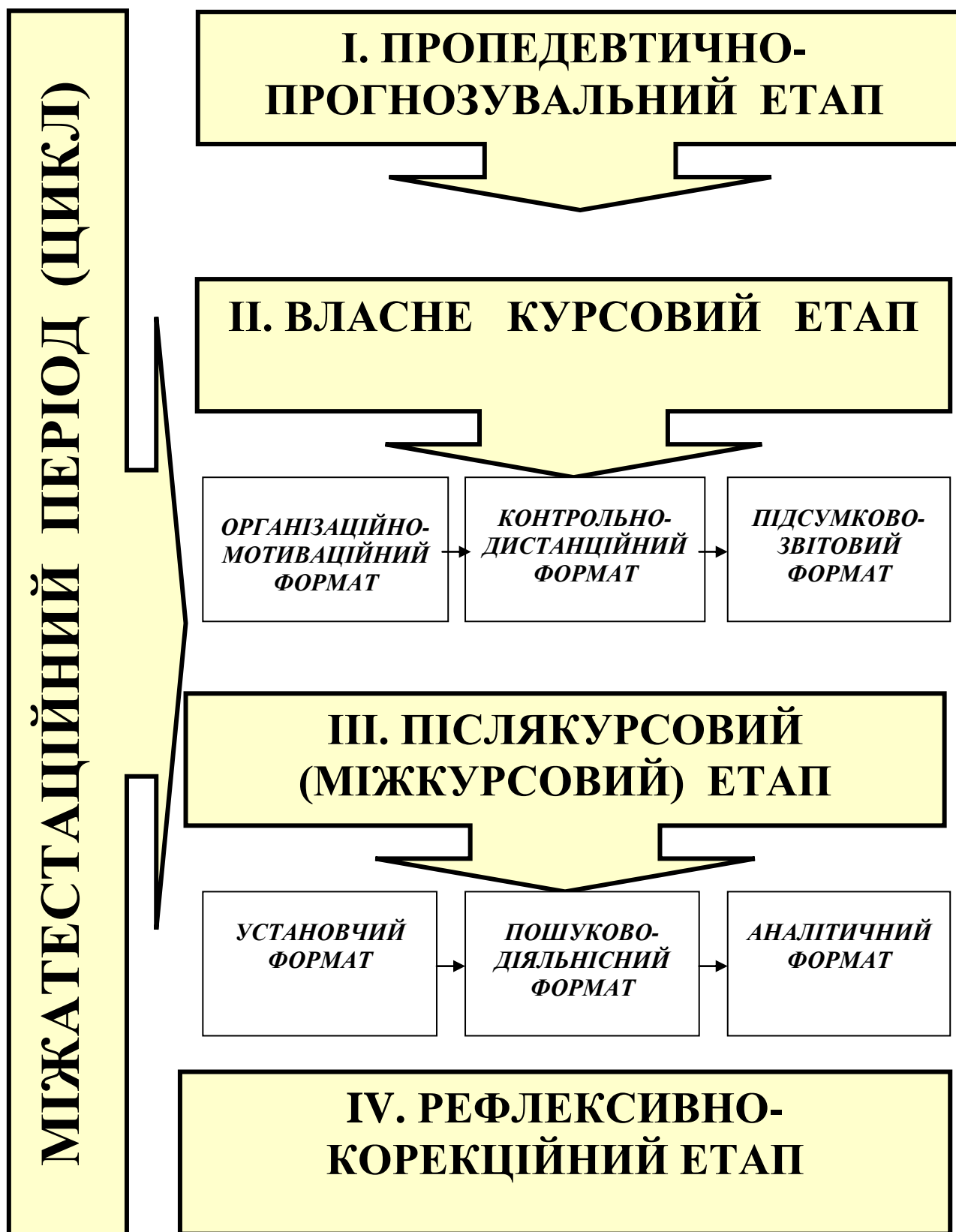
II. Курсовий етап включає *організаційно-мотиваційний, контрольно-дистанційний і підсумково-звітний* формати. На розглядуваному етапі зреалізовується теоретико-практична й особистісно-творча підготовка вчителя-словесника відповідно до інноваційних освітніх тенденцій і викликів, окреслюється алгоритм діяльності, зміст і форми роботи слухача курсів, організацію індивідуальної і самостійної роботи на кожному форматі курсової підготовки, з'ясовується якість зростання професійних потреб, запитів і рівня професійної компетентності, набутих компетенцій, кореляцію між виконаною роботою і підсумковим заліковим кредитом, передбачається презентація результатів науково-дослідної роботи педагога й под.

III. Післякурсний (міжкурсний) етап, на якому вчитель-словесник моделює індивідуальну освітню траєкторію, створює програму професійно-особистісного саморозвитку й самовдосконалення відповідно до власних можливостей, фахових зацікавлень та професійної підготовки, практично зреалізовує оновлені й здобуті під час курсового етапу знання, вироблені уміння і навички; системно накопичує міжтестастійний кредит протягом п'ятих років за визначені форми і види підвищення кваліфікації, зокрема самоосвітню, дослідницько-пошукову, практично-експериментальну, кооперативну, контрольню-оцінювальну, методичну, психолого-мотиваційну діяльність; заповнення **Щоденнику міжтестастійного періоду**; розробка і презентація індивідуального творчого проекту (створення певного методичного продукту, творчого портфолію тощо); за результатами роботи визначення власного рейтингу.

IV. Рефлексивно-корекційний етап зорієнтовує вчителя-словесника на рефлексію всього міжтестастійного циклу, що включає самоаналіз діяльності (результативність, здобутки, недоліки), моніторинг професійно-особистісного розвитку, поетапне відслідковування професійного становлення та вдосконалення професійної компетентності і певних груп компетенцій протягом кожного року міжтестастійного циклу; передбачає визначення чіткої стратегії подальшого професійного зростання, найближчих і пролонгованих перспектив особистісно-професійного розвитку, самотворення, самореалізації і самовдосконалення, упровадження в практику своєї роботи інноваційних технологій, що сприятимуть результативності навчально-виховного процесу тощо. Складовими цього етапу може бути звіт словесника на методичному об'єднанні/педагогічній раді про результати міжтестастійного періоду; упровадження в практику навчального закладу апробованих учителем-словесником ефективних технологій, віднайдених прийомів; визначення чіткої стратегії подальшого професійного зростання.

с. 315-317

Багаторівнева циклічна модель підвищення кваліфікації вчителів-словесників за кредитно-модульною системою організації навчання

Висновки. Таким чином, модернізація і реформування системи післядипломної педагогічної освіти на основі європейського досвіду створює умови для побудови нової методології та практики освіти дорослих, сприяє орієнтації на творчий розвиток вчителя упродовж життя, стимулює професійно-особистісне вдосконалення в інформаційному суспільстві, є запорукою підготовки конкурентноспроможного педагога на ринку освітніх послуг щодо якості професійної підготовки і якості особистості, яка володіє арсеналом інформаційних технологій на рівні світових стандартів, здатна до соціальної і професійної мобільності, зміни компонентів педагогічної системи (змісту, методів навчання, освітніх технологій, системи відношень). За кредитно-модульної організації підвищення кваліфікації зміст навчання конкретизується на ключових інноваційних проблемах педагогічної діяльності, спрямований на **акме-орієнтований саморозвиток, самореалізацію, самовдосконалення вчителя-словесника**, мотивує на високий рівень активності на різних етапах професійно-особистісного зростання шляхом організації неперервного систематичного пролонгованого процесу з опорою на мотиваційні детермінанти, потреби практики й власні творчі задуми. Інноваційна система на засадах компетентісно зорієнтованого підходу забезпечує розробку індивідуальної програми професійно-особистісного розвитку педагога, уможливає за індивідуальним освітнім маршрутом вироблення концепції, технології, стилю власної професійної діяльності, зреалізовує скоординовано-фасилітативну взаємодію всіх суб'єктів.

Перспективи подальших розвідок. Подальше дослідження порушених в науковій розвідці перспективних питань вбачаємо у впровадженні багаторівневої циклічної моделі професійно-особистісного зростання вчителя-словесника на очно-дистанційних курсах учителів української мови та літератури за темою: «Інтерактивне навчання в курсі «Українська мова та література» (з елементами кредитно-модульної системи), розробці навчально-методичних матеріалів на підставі поєднання модульних технологій навчання і залікових кредитів, що допоможуть учителю-словеснику організувати професійно-особистісний розвиток за індивідуальним освітнім маршрутом, пакет психолого-андрагогічних

діагностик для самооцінки і самоконтролю педагога, подати розподіл залікових освітніх одиниць (кредитів) на всіх етапах професійно-особистісного зростання вчителя-словесника тощо. Окреслені суперечливі й малодосліджені питання послужать об'єктом подальших творчих пошуків автора.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білик Н.І. Модульна технологія навчання та її варіації як прогресивні педагогічні технології / Удосконалення педагогічної майстерності в умовах особистісно-зорієнтованої освіти: Модульний посібник / Автори-упорядники: П.І Матвієнко, Н.І. Білик, О.О. Новак. – Полтава: ПОІППО, 2006. – С. 54-63.
2. Даниленко Л.І. Проект моделі інноваційної системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників із застосуванням кредитно-модульної форми організації навчання // Доповідь на Всеукраїнському круглому столі, проведеному в рамках Проекту Світового Банку і МОН України. – Луганськ, 2008. – 4-5 грудня.
3. Зінковський Ю., Мірських Г. Збереження інженерної кваліфікації – ознака інноваційного суспільства // Вища освіта України. – 2008. – № 2. – С. 74-84.
4. Клокар Н. Андрагогічна модель підвищення кваліфікації педагогів на засадах диференційованого підходу // Післядипломна освіта в Україні. – 2008. – № 2. – С. 23-28.
5. Набока Л.Я. Культурологічний підхід до розвитку особистості педагога у системі післядипломної освіти розвитку // Післядипломна освіта в Україні. – 2001. – № 1. – С. 57-60.
6. Сидоренко В. Кредитно-модульна система підвищення кваліфікації як інноваційний шлях для забезпечення якісної неперервної освіти вчителя української мови та літератури / Інноваційні процеси у професійній підготовці педагогічних працівників та підвищення їх кваліфікації // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції у м. Донецьку, 16 квітня 2009 року. – Донецьк: Каштан, 2009. – С. 311-323.
7. Сидоренко В.В. Організація неперервного професійного саморозвитку вчителя української мови та літератури в міжкурсовий формат курсової підготовки / Компетентнісно орієнтована освіта: досвід, проблеми, перспективи // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції у м. Донецьку, 5-6 листопада 2008 року. – У 3-х томах. – Т. 2. – С. 241-247.
8. Цвельох И.П. Поддержка профессиональных инициатив педагога в процессе повышения квалификации: Автореф. дисс. ...канд. пед. наук: 13.02.08 / Московская академия повышения квалификации и профессиональной переподготовки работников образования. – Москва, 2006. http://www.apkpro.ru/index2.php?option=com_content&task=view&id=331&pop=1...